

Выхідить у Львові
що для (кром'я неділь в
гр. кат. свята) о 5-й го
дині по полудні.

Адміністрація і
Експедиція під ч. 8
улиця Чарнецького.

Редакція ул. Фран-
цівська ч. 10, двері 10.

Письма приймають ся
лишь франковани.

Рекламації неопе-
чаній вольній відь порта.
Рукою не ввертаються ся.

НАРОДНА ЧАСОПІСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Ч. 142.

Четверть 27 Червня (9) Липня 1891.

Рікъ I.

Бесѣда посла Барвіньского.

выголошена въ палатѣ пословъ під часъ специальній де-
баты надъ бюджетомъ міністерства просвѣти.

(Дальше).

Ще бірше стоить наука доповняюча, на
котру обовязаній ходити дѣти въ віцѣ відъ
12 до 15 року життя. Науки доповняючи не
удѣлювано зовсімъ въ 524 школахъ (на 3.368
школъ), а въ 650 школахъ удѣлювано єдино
черезъ 2 години тижднево замѣсть припи-
саныхъ чотирохъ годинъ. Такожъ фреквен-
ції дуже богато хибує, бо 51% дѣтей обовя-
занихъ на ю науку не ходило на ю зо-
всімъ.

Сї обставини причинились до того, що
послѣдня конекріція въ Галичинѣ дала такі
сумній результаты о просвѣтѣ народній.

Причинъ сихъ лихихъ обставинъ єсть ду-
же богато. Мѣжъ іншими мушу ту піднести,
що надзбрь школиний єще дуже недостаточ-
ний. Вправдѣ заведено въ 1888 р. въ кож-
домъ політичномъ окрузѣ особну окружну ра-
ду школину и побольшено число окружныхъ
інспекторівъ школинихъ, однакожъ єсть ще
31 інспекторовъ, котримъ повѣреній єще
надзбрь школиний въ двохъ повѣтахъ. До
того они такъ перетяжени адміністративними
справами и писаниною, що на властиву ін-
спекцію школъ дуже мало лишається имъ часу.
Сю хибу дистерегла и комісія бюджетова.
Прилучуючись отже до выводівъ справоздання,
не можу поминути сї обставини, що збіль-
шене числа окружнихъ інспекторівъ школинихъ,
особливо у всіхдній часті краю, єсть
конечне, и висказую жадане, щоби малоч

отворити ся нові посади інспекторскій обса-
джувано такими силами учительскими, котрій
цѣлкомъ добре знають руску мову.

Головна причина недостаточныхъ успѣ-
ховъ нашої школы народної въ просвѣтѣ на-
родної и досить пасивного відношення населення
сельського до школы лежить, на юї поглядъ,
въ урядженю народної школы.

Наші школы народній — то надто теоре-
тичні заведенія и за мало уважають по-
треби практичного життя. Теперь же юмо въ
такой добѣ розвою людекої суспільноти, въ
котрой уже школа народна мусить приготувати
и виховати молодїж до борби конкурентії-
ної народовъ. Въ томъ напрямѣ зроблено —
якъ я вже сказавъ — у Франції на полі на-
родного школинцтва дуже богато, чого мы
не можемо уважаюти. Введенемъ до фран-
цузької школы народної промислу яко сред-
ства образуючого, дано юї зовсімъ іншій вы-
глядъ, нѣжъ мають школы нѣмецькій або ав-
стрійской. А хочь тамъ не одно уряджене мус-
ить ще пробу перебути, то прецѣнь не дасть
ся заперечити, що сей крокъ французької
школьної управы єсть въ загалѣ дуже ща-
сливый. Тамъ приготовлюється молодїжъ уже
въ школѣ до свого будучого заняття, а вибрати
заняття улекшеній въ способѣ зовсімъ іншій,
якъ у насъ. Поминувши вже гїїнічне зна-
чаннє той практичної чинності въ школѣ для
молодежі, — що прецѣнь не дробниця, — то
вже сама звязь межи теорію и практикою,
межи науковою а вправою въ занятю промисло-
вому єсть дуже користна. Тымъ піднесенемъ
практичної сторони житя въ народнімъ вы-
хованню у Франції, сполучено тѣсно науку зъ
устоємъ народного життя, зъ підвалинами на-
родної економії и зъ першими підставами
права и конституції.

Але не лише въ Франції, такожъ и въ
Нѣмеччинѣ звернено цвєарскими розпорядже-

нями увагу на те, щоби въ школахъ народ-
нихъ класти натискъ на змаганя и головній
засады народної економії. А и въ насъ, въ
Галичинѣ, пробують тутъ и тамъ увести до
школы народної науку промислу, яко сред-
ство образуюче. Такъ передъ колькома лѣтами
поставивъ професорт Горватъ въ петиції —
виланої до галицького сойму — уряджене
школѣ народнихъ въ Швеції яко взоръ гд-
наго наслѣдовання. Въ Сокали, въ Галичинѣ,
заведено въ школѣ видѣлової науки т. зв.
зручности, уряджують такожъ курси для учи-
тельївъ народнихъ, котрій потомъ таку науку
позаводили въ деякихъ школахъ, — и се при-
носить дуже пот්єпаючі наслѣдки. Черезъ се
буде населене живо интересуватись народ-
ною школою, а зростаюча фреквенція буде
найлѣпшимъ доказомъ практичного урядженя
такихъ школъ. Отже було бы дуже пожадане,
щоби міністерство просвѣти взяло починъ
въ справѣ реформы народного школинцтва,
дало ему напрямъ, а при томъ помогло и ма-
теріальними средствами.

По тихъ загальніхъ выводахъ позволю
собѣ висказати пекучі потреби руского на-
роду на полі школинцтва и прошу о ласкаву
увагу. Черезъ се, думаю, не згрѣшу противъ
інтенції престольної бесѣди, а вкажу и на
недавнє заявлене Е. Е. п. міністра просвѣти
въ палатѣ, що австрійска школа народна має
дбати о те, щоби „каждый зъ многихъ наро-
дівъ, котрій мешкають въ нашій вѣтчинѣ, роз-
вивавъ въ нїй свою народність и учивъ ся
въ своїй мовѣ“.

Се неоспоримий фактъ, що Австрія не
є єдиною державою, але асоціацію
розвинути народовъ, и се ясно, що школинцтво
мусить бути уряджене відповѣдно до потребъ
поодинокихъ народовъ, що на томъ полі
треба и мусить ся числити зъ національними
прикметами поодинокихъ індівідуальностей.

24

УЛЯНА.

Поліська повѣсть.

І. І. Крашевскаго.

(Конецъ.)

XVI.

Хмурнимъ осіннімъ ранкомъ котивъ ся
зъ далека шляхомъ по-надъ озеро тяжкій, на-
ладованій повозъ — помалу ступали по твер-
дой грудѣ потомлений конѣ. Уляна сидѣла и
дивила ся, познала конѣ и простягла руки,
але на крикъ, що хотѣвъ вyrвати ся зъ ю
грудей бракло юї голосу.

Въ той хвили розсунули ся заслонки въ
повозѣ, а зъ середини показала ся голова му-
жины. Здалека, здалека, а она познала їго,
прочула. То бувъ вонь!

А зъ поза него вихнула ся друга голова,
що звисала на їго плечохъ, голова молодої,

хорошої жїнки. Піднятій руки опали, очі
станули стовпомъ — ще дуже заковтало серце.
Уляна не дивила ся вже на шляхъ, але бѣгла
до двора, прибѣгла, вѣдчинила двері, закрила
очі и упала на землю.

А що дѣяло ся въ ю душі? То, що въ
послѣдній день дѣти ме ся зъ напімъ свѣ-
томъ, а чого слова не ошипуть.

Мѣжъ тымъ повозъ котивъ ся передъ
домъ, де паню зъ хлѣбомъ-солью повітала
служба. Понурый, хмурный, неспокойний вы-
їївъ панъ Тадѣй и подавъ юї руку. Очі єго
бѣгали довколо, бояли ся стрѣчъ зъ очима
Уляни. Въ кінці задержали ся на вїкнѣ юї
кімнатки. Оно було причинене, мовчаливе,
темне. Вѣдотхнувъ, вїйшли.

За першимъ повозомъ вкотивъ ся другій
и третій; закипѣло гостини, зашумѣло, всю
повеселійшало, розрухало ся всьо. Понесли ся
зъ коміновъ дымы, гомонъ на дворѣ, гомонъ
въ хатѣ, рухъ всюди.

Звеселивъ ся и панъ Тадѣй, скоро про-
минула перша хвиля трївоги, прояснивъ ся,
господаривъ, оживъ, приймаючи жїнку!

Яка бо молода, яка гарна Тадеєва жїнка!
І очі въ неї чорні, якъ въ Уляни, але не
виплаканій, а польскуючий, ясній. Поверхъ нихъ
вигинають ся піввъ-коломъ брови, підъ ними
є юї задергтий носикъ, усмѣхають ся дроб-

Предплата у Львовѣ
въ Адміністрації „Газети
Львівської“ и въ ц. к. Стра-
ностяхъ на провінції
на цѣлій рокъ 2 зр. 40 к.
на піввъ року . 1 зр. 20 к.
на четвер року . . . 60 к.
мѣсячно 20 к.
Поодиноке число 1 кр.

Зъ поштовою пере-
сылкою:
на цѣлій рокъ 5 зр. 40 к.
на піввъ року 2 зр. 70 к.
на четвер року 1 зр. 35 к.
мѣсячно 45 к.
Поодиноке число 3 кр.

ний рожевій уста, а при нихъ двѣ рожевій я-
мочки, два гнѣздочки смѣху.

Тай веселожъ бо, весело, бо безъ пере-
станку пустує, бѣгає, балакає, заглядає, то
піле въ долонѣ, то потрясає головкою, то
приподоблює ся чоловѣкови. Виглянула всѣми
вїкнами, перебѣгла кождими дверимъ, покру-
тила ся по кождомъ покою, зайшла въ кождий
кутикъ и довго—довго дивила ся на озеро,
дивила ся за озеро на шляхъ, а далѣ зот-
хнула.

За кимъ? чого? може за матерю, за ро-
диною, за своїмъ краємъ? може. — Нѣхто не
знає, чого она зотхнула. А заразъ після зот-
хнання завитавъ на уста усмѣхъ, пустувавъ въ
очахъ, и гравъ зо словами. И побѣгла відъ
воконця.

Тадѣй прийшовъ до неї — обнявъ юї
черезъ половину, опровадивъ по хатѣ, показувавъ,
віддававъ ключъ и голубивъ мягенькими
словами. Она смѣяла ся весело, часомъ зот-
хнула крадькома — але вонь того нечувъ,
не бачивъ.

Такъ збішивъ цѣлій першій день, на-
сунувъ ся на небо осінній вечерь зо смут-
нимъ вѣтромъ, зъ холоднимъ дощемъ и чор-
ними хмарами.

Въ дворѣ було ясно, весело, гучно; въ
хатинѣ Уляни пусто и темно, тихо и
сумно.

Тутъ приходить передовѣмъ на гадку средство науки, т. е. языкъ выкладовый. Если наука мае образувати, то безъ сумнѣву треба си удѣлювати въ материомъ языцѣ. Можна вправдѣ народъ въ чужой мовѣ учить, але не образувати, бо образоване цвите лишь на грунтѣ родной мовы, зъ питомого генія каждого народа. Хотя чужою мовою можна такожь поднести вѣдомости нарому, але его характеръ понизить ся, его национальный духъ заниздѣ, а зъ заниздѣлъ народа не можна утворити сильной державы. Держучись такихъ засадъ, мусимо мы, заступники руского народа, обставати за введенемъ рускои мовы выкладовои въ школахъ всѣдной Галичины. Окрѣмъ педагогичныхъ взглѣдовъ, промавляютъ за тымъ и политичніи засады, бо якъ-разъ въ скрѣплею национальной свѣдомости австрійскихъ народаў, лежить порука будучности Австріи. Ту зважати треба передовѣмъ на славянскій народа, котрый становлять переважну большѣсть нашои половины державы, а мѣжъ ними особливо Русинъ, замешкали въ Галичинѣ и Буковинѣ.

Се есть въ интересѣ правительства, щобы выслѣдило напрямы публичной опіїи у славянскихъ народаў и глядало точки тяготѣя ихъ национальныхъ интересовъ. Теперь зазначили ся два напрямы въ славянскомъ свѣтѣ: одинъ индивидуалістичный, а другой панславистичный, чи радиѣ сказати, панрускій киненій зъ Россіи. Коли въ Россіи зъ всѣкою строгостю и консеквенцією уживають средствѣ до амальгамованія, зросійщенія народаў, замешкающихъ Россію, и для того тамъ рускій языкъ выгнаній зъ школы, церкви и публичного житія; коли звѣдати криво глядѣть на Славянъ австрійскихъ, — то для Австріи будо бы политично, мудро, если-бъ выступила на перекоръ тому, яко природный оборонецъ национальныхъ индивидуалізмовъ, и помогала развозеви славянскихъ народаў изагалѣ въ руского специально.

На се вказавъ вже передъ лѣтами знатный політикъ д-ръ Фішгофъ. Вонъ сказавъ: (читав): „Славянскій народа зъ убогою исторію, убогимъ языкомъ и безъ житія политичнаго, чи они не послухаюти зрадливыхъ голосовъ, що имъ обѣщаютъ славну национальну будучность подъ могучимъ царемъ? Если-жъ въ Австріи постараються, щобы ті народа все збогачували свой скарбъ языковый, щоби ихъ политичне и национальне жите розвивалось що разъ живавѣши и вѣдранийши, то голосы тихъ емісарѣвѣ-пронаїгандистовъ остануть ся голосами въ пустини. Лише той, хто нѣчо не має, пускає на бурлакованіе; того, хто має, приковують вѣтъ интересы до своей вѣтчины.“

Запобѣгане, яке ясно показує ся въ сѣй Выс. палатѣ мѣжъ заступниками славянскихъ

народностей, щобы Австрію уладити собѣ до вѣгодного житія, дають, пасля могу погляду, найлѣпшій доказъ на те, що славянскій народа тутъ, въ нашій державѣ хотятъ на завѣгды закласти свои оселѣ та бажають створити силну Австрію, забезпечену вѣдь всякихъ жадобъ подбою. И мы Русини бачимо въ Австріи огнище нашои національности и для того высказуемо тутъ свое глубоке пересвѣдченіе, що интересъ державный Австріи вымagaє того, щобы збудити и утримувати національну свѣдомость руского народа, подпрати его культурный розвѣй, бо лише самосвѣдомый Русинъ буде и самосвѣдомымъ Австрійцемъ! На мою гадку нема сумнѣву, що молодѣжь въ школѣ має выховуватися національно, отже справедливо домагаєсь рускій народа, щоби руску молодїжь школину выховувати на Русиновъ, бо препѣнь, коли серця молодежи школа огреє для свои національности, то черезъ те запечити она въ нихъ и любовь до Австрії.

(Дальше буде.)

„стемплѣ, таксы и належитості вѣдь интересовъ правныхъ“, принятіо безъ дебаты. По промовахъ Розера и Кравца, ухвалено и титулъ „льотерія“ и наконецъ залагоджено и цѣлый буджетъ міністерства фінансовъ, и приступлено до буджету міністерства торговли.

При дебатѣ надъ умовою зъ Льойдомъ, доказувавъ міністеръ торговли, що чимъ разъ горіше положене фінансове Льойда, змуслило правительство зъ тої доси спольнои институціи зробити виключну австрійску и ровночасно дати їй можнѣсть сновиати свою задачу. Послы Праде и Борчичъ противились сїї угодѣ, а послѣдній доказувавъ, що Льойдъ буде теперъ служити до германізації Дальнинцівъ. По промовахъ Кібака, мін. Бакенема и ще кѣлькохъ бесѣдниковъ, перервано дебату.

Переглядъ політичний.

„Nemzet“ заперечивъ остро и рѣшучо ширеной берлинскимъ „Borsen-Concier-омъ“ по-голосцѣ, щоби дочка архікн. Іосифа мала не-задовго заручити ся зъ кн. Фердинандомъ болгарскимъ. Се заперечене охмайстра двору архікня зове сю звязь неможливою.

„Pester Lloyd“ доносить, що угорске правительство постановило перевести розправы надъ реформою адміністрацію за всяку цѣну, хочь бы розправы мали потревати до весення слѣдуючого року, а лише на часъ зѣду спольнихъ делегацій наступити мала перерва. О парламентарихъ феріяхъ передъ передискутованемъ предложенія и бесѣди бути не може, а сїї бути опозиція хотїла робити який негодний парламенту заколотъ, наступило бы розвязане палаты.

Дня 4 с. м. померъ въ Кальочи кардиналь Гайнальдъ. Покойникъ родивъся 1816 р. бувъ епископомъ въ Семиградѣ, зѣ взялъ политичніи покинувъ становище, а і лѣта 1863—1867 проживъ въ Римѣ на добровольнѣмъ заточеню. Въ 1867 повернувъ яко епископъ Кальочи, а въ 1869 р. іменовано его кардиналомъ. Въ завѣщаню заявивъ, що кромъ Кальочи немає жадного маєтку, а 15.000 зл. записує чотиромъ старимъ своимъ гузарамъ.

Нов. Время обговорюючи у вступнїй статтї вѣдомлене тридіржавного союза приходить на конецъ до такого заключеня: Болгарія, Боснія и Герцеговина, Тріполісъ, Тунісъ и Єгипетъ, не говорячи вже про іншій межи-

вѣтеръ, сумно сповила небо чорна пѣтма. Підбѣгла підъ вѣко, вѣшила очи, дивила ся.

На коминѣ горѣвъ огонь, довколо стояли, ходили, сидѣли якісь незнакомій паны. Кѣлькохъ грало за столомъ, а у вѣхъ були такі оживленій, такі веелі та румяни лиця, що ажъ завистно було. По серединѣ стоявъ зъ жінкою Тадѣй; вонъ обнявъ єї рукою черезъ половину; єї голова похилила ся на єго плече, під часъ якъ єї сама стрѣляла на него зальотно очима. Они то осмѣхали ся до себе, то шептали нинікомъ.

Прикро зробило ся Улянѣ, болѣстно, єї смертельнѣ вколо то въ серце — а помимо того дивила ся довго, дуже довго, не була въ силѣ вѣдрвати вѣдь него очей.

Пращала єго на вѣки!

Въ концѣ вѣдрвала ся на силу вѣдь вѣко, вѣдбѣгла вѣдь двора и пустила ся до озера, стискаючи въ рукахъ сїї червоний поясъ. Засыпано сухимъ листемъ стежкою, бѣгла до берега, де стояли тополі та знана намъ лавка. Іще разъ оглянула ся на двохъ, що під часъ огніми, свѣтившися на горбѣ, ще разъ пращала єго поглядомъ — потімъ пріпала до тополі, обхопила єї руками и заплакала. Червоний поясъ дрожавъ въ єї руцѣ. Хвильку ще постояла тає въ вѣтвленіями у вѣко очима, крізь котре бачила єго

въ послѣднє, потімъ скочила живо на лавку и закинула поясъ на гіляку тополі. Пробуячи чи удержити єї, готовала собѣ смерть поволи та уважно, щоби єї не завела.

Вылѣзла на лавку, ще разъ глянула и ще разъ заплакала закидаючи на шию ключочку.

Въ послѣдній хвили житя облила ся слѣзми.

— А! я єго такъ любила, я для него покинула все, жертвувала все, а вонъ!! а вонъ!!

Покивала сумно головою.

— Така любовь такъ и скончти єї мусѣла!

Бѣдна Уляна перехрестила ся, звернувшись до церкви, зробила хрестъ на повѣтрю звернена въ сторону дѣтей, потімъ ще разъ поглянула на двохъ.

За хвили шумѣвъ вѣтеръ гіляками тополі, а на гіляцѣ висѣло холодне тѣло Уляни. На єї повѣхахъ замерзли двѣ послѣдній слези.

Перекладъ:

В. Сава.

ЗАМКНЕНІ РАХУНКОВЪ

Товариства взаимного кредиту въ Краковѣ

и філіи у Львовѣ

зъ днемъ 31 грудня 1890 року.

Станъ активный.

Рахунокъ білянсу зъ днемъ 31 грудня 1890 р.

Станъ пасивный.

	зр.	кр.		зр.	кр.
Готовка въ касѣ	95.199	01	Удѣлы Членовъ	772.956	49
Вексель Членовъ	2,385.013	—	Вкладки на книжочки	1,351.691	09
			Вкладки на рахунокъ бѣжучай	154.850	37
			Вексель реесконтований	103.650	—
			Вѣдсotki вѣдъ вексель побраній на рокъ 1801	16.454	89
			Фондъ резервовий зр. 15.796.85		
			Вѣдсotki нарочай въ роцѣ 1890 „ 868.78	16.664	63
			Сальдо зыскъ	63.944	54
	2,480.212	01		2,480.212	01

Страты

Рахунокъ зысковъ и стратъ.

Зыски

	зр.	кр.		зл.	кр.
Вѣдсotki вѣдъ вкладокъ на книжочки	58.687	39	Вѣдсotki вѣдъ вексельвъ:		
„ вѣдъ вексельвъ реесконтованихъ	3.416	86	Перенесене зъ року 1889 . . зл. 15.347.11		
„ для фонду резервового	868	78	въ р. 1890 побрано „ 144.085.30		
Кошта адміністрації: платы, други, чиншъ, кошта правни и т. п.	16.978	02	„ 159.432.41		
Кошта адміністрації: податки и належитості	10.484	07	На рахунокъ р. 1891 вѣдпадає „ 16.454.89		
Вѣдписаний належитости непевний	18.523	17	Лишася на рахунокъ р. 1890	142.977	52
Сальдо зыскъ зр. 51.983.75			Вѣдсotki вѣдъ бѣжучого рахунку	17.964	52
Перенесеня зъ р. 1889 „ 11.960.79	63.944	54	Перенесене зыску зъ року 1889	11.960	79
	172.902	83			

Подѣлъ зыску:

10 приц. тантісми для Дирекціи	зр. 5.198.38
10 „ „ „ Рады Надзор-	
чой	зр. 5.198.37
На фондъ емеритальний	зр. 501.36
5 приц. дівіденди для членовъ	зр. 34.046.43
Перенесено на рокъ слѣдуючай	зр. 19.000.—
Разомъ	зр. 63.944.54

Краковъ дня 1 січня 1891 р.

Дирекція:

Зено Слонецкій. Максимъ Лемпиковскій. Генрикъ Кешковскій.
Начальникъ бюра: Кребль.

Комісія контролююча:

Фр. Ясињский. З. Гноиньский. Вл. Гнѣвошъ. Ст. Коморницкій
Др. Вл. Краиньский. Игн. Глажевскій.